

כלכלת ישראל - מגמות והתפתחויות לקראת 2014

פורום מנכ"לים: המועדון הכלכלי של הבינתחומי

פרופ' צבי אקשטיין

**המרכז הבינתחומי הרצליה ואוניברסיטת תל
אביב**

26 בינואר 2014

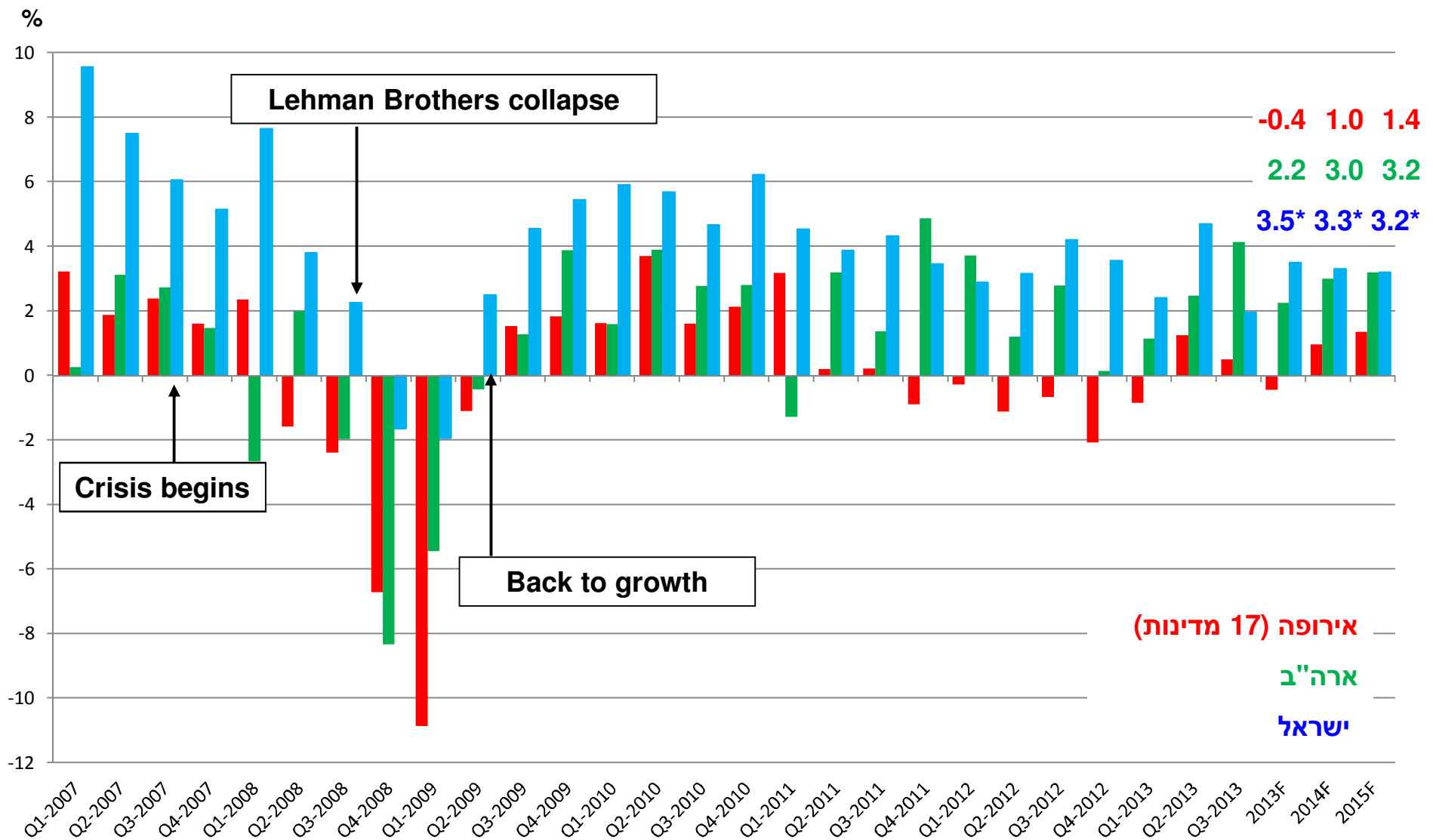
נושאים

- התמונה המקרו כלכלית

- מדיניות מוניטרית

- אתגרים

שיעורי צמיחה - ישראל, ארה"ב ואירופה

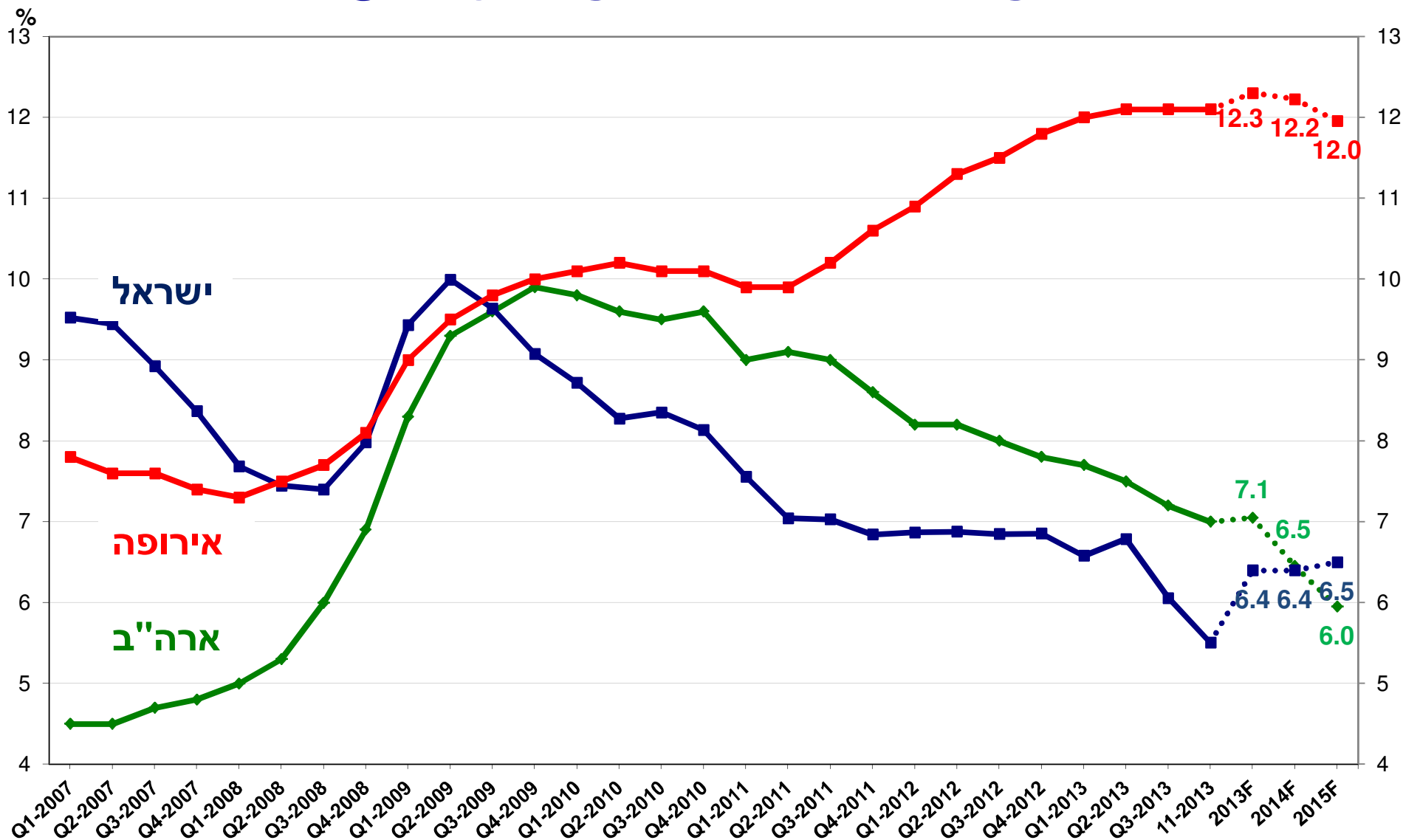
שיעורי שינוי רבעוניים במונחים שנתיים. * בניכוי הזרמת הגז ממאגר "תמר", צמיחה של 2.6 ב-2013, 2.9 ב-2014 ו-3.2 ב-2015.
 מקור: נתוני ה-OECD, תחזיות של בנק ישראל (דצמבר 2013), ה-Federal Reserve (דצמבר 2013) וה-IMF (אוקטובר 2013).

תחזית הצמיחה של קרן המטבע הבינלאומית

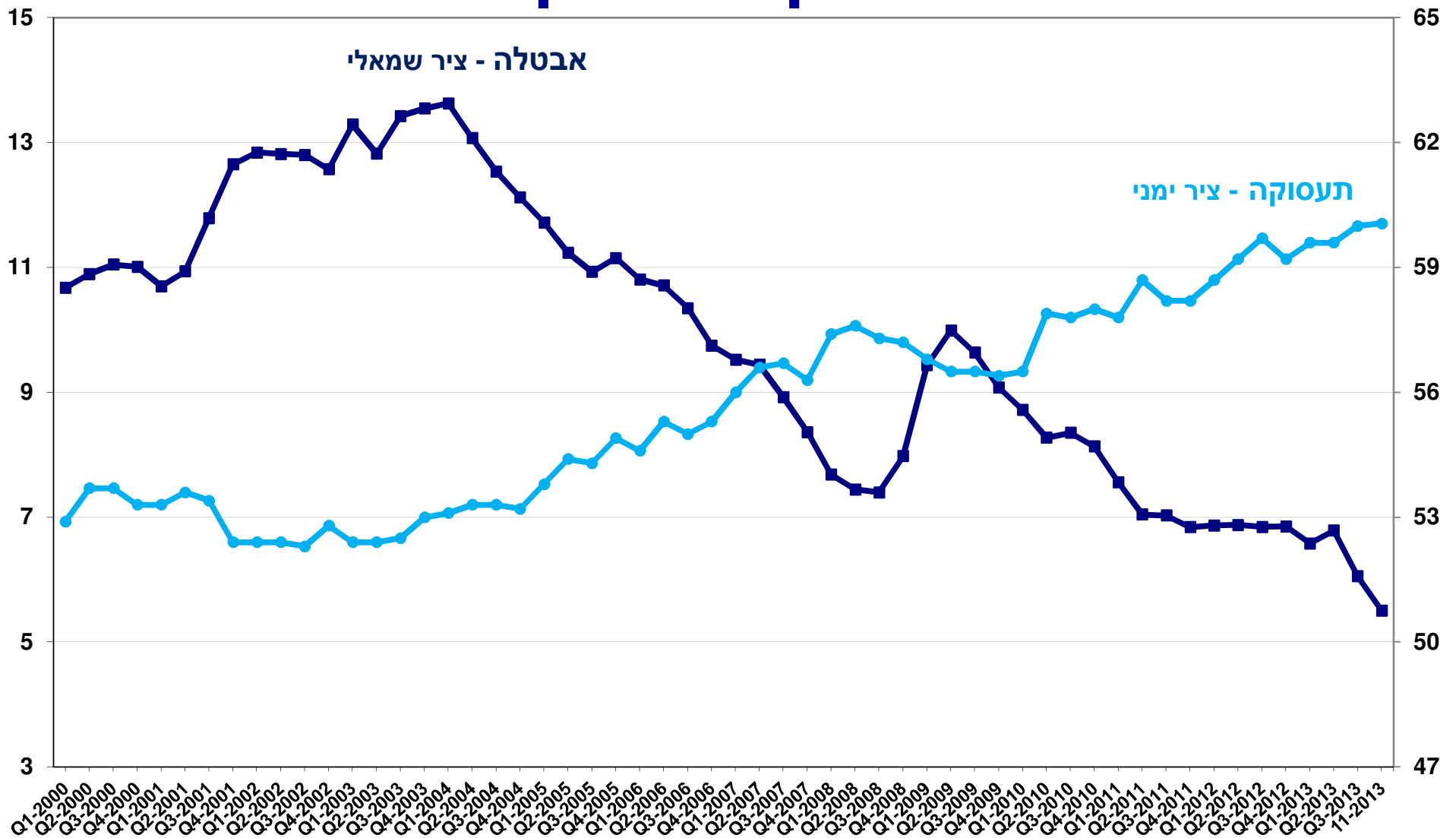
מקור: IMF (אוקטובר 2013).

שיעורי האבטלה מדגישים שהמשבר הראלי עדיין באירופה וארה"ב – ופחות בישראל

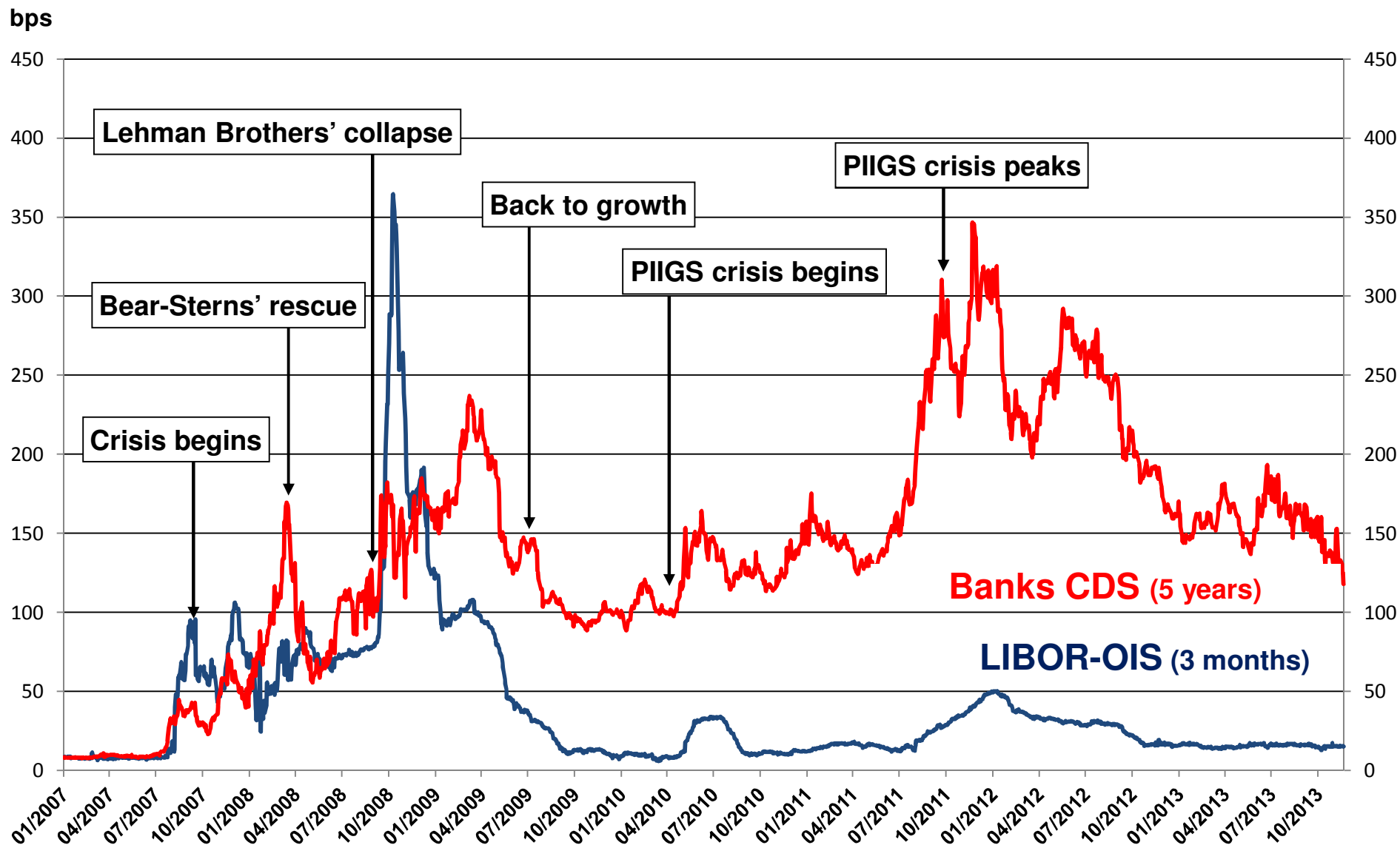

האם האבטלה חזרה לרמה הרגילה?

האם התעסוקה תמשיך לגדול?

אירופה - המשבר הפיננסי עדיין כאן?

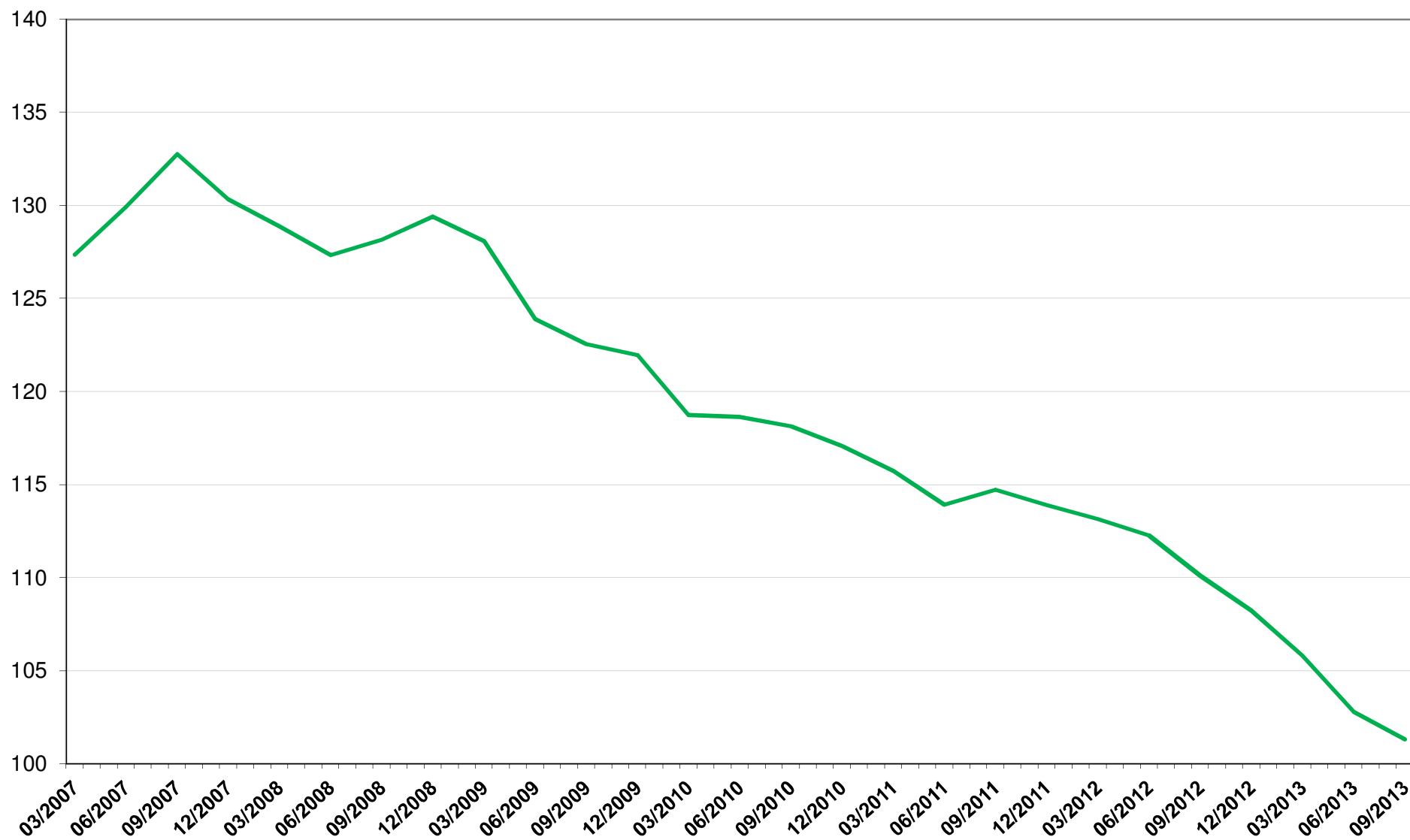
החוזק של המשק הישראלי

- השווקים הפיננסיים
- המדיניות הפיסקאלית – תקציב הממשלה
- מאזן התשלומים
- מדיניות מוניטארית ויציבות המחירים

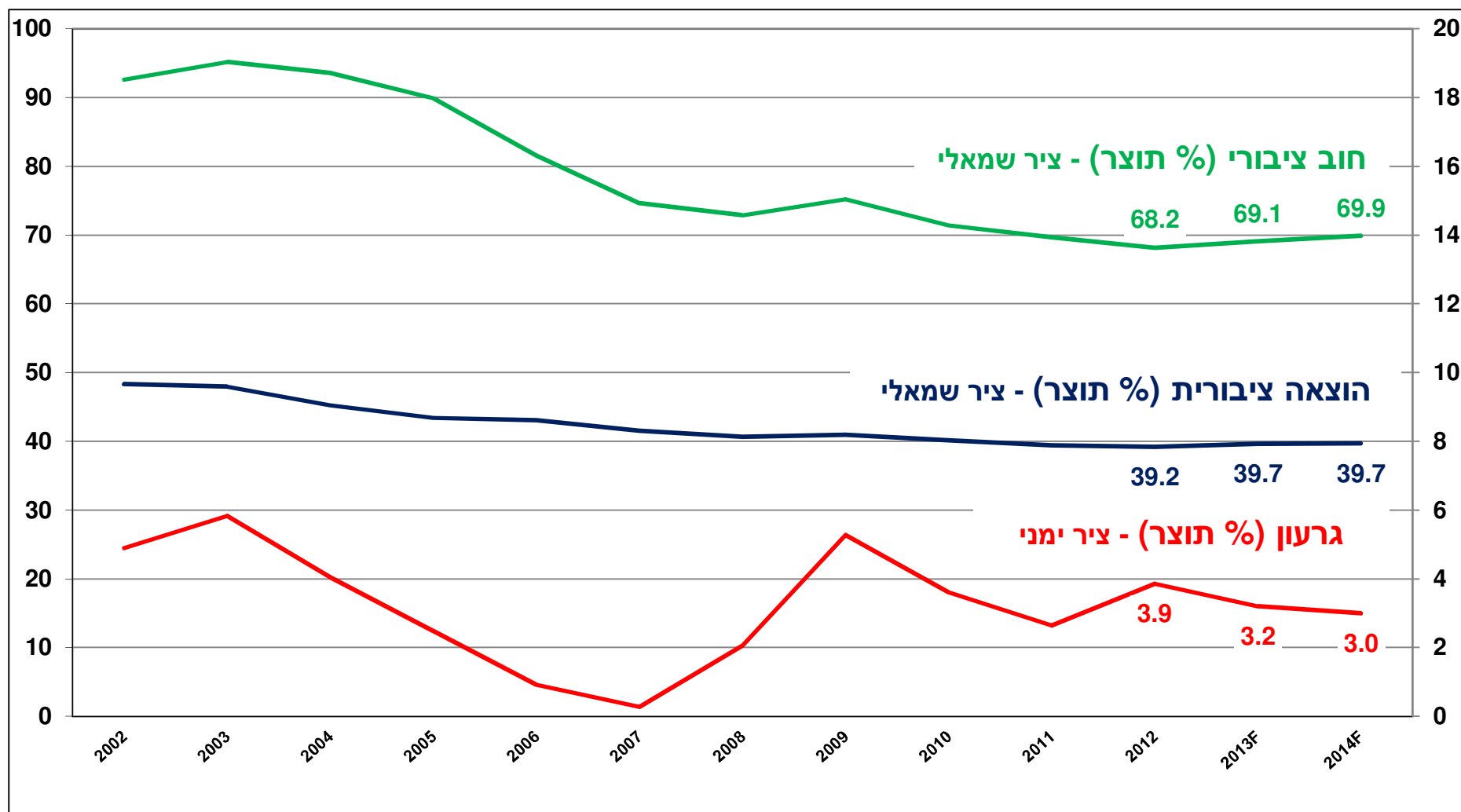
השווקים הפיננסים מתפקדים יציב, אבל..

- החוב הציבורי והפרטי ברמה סבירה וללא צמיחה יוצאת דופן – מלבד חוב קונצרני....
- רמת ההון של הבנקים היא בממוצע העולמי (14.9%; יחס הון הליבה לרכיבי הסיכון 9.1%): הבנקים יציבים – אבל יש ירידה מתמשכת ב**אשראי יחסית לתוצר עסקי**
- שיעור החיסכון יחסית גבוה (18.3%)
- אין חשיפה למכשירים פיננסים מתקדמים (MBS, CDO, CDS); שוק בין בנקאי מצומצם; בועת נדל"ן?
- דרישות ההון לבנקים; מגבלות באשראי חוץ בנקאי; חוסר באיגוח - יוצרות מגבלות על אשראי

החוב של הסקטור העסקי (%) מהתוצר העסקי

מדיניות פיסקאלית: שמרנית ואמינה(?) (2015?)

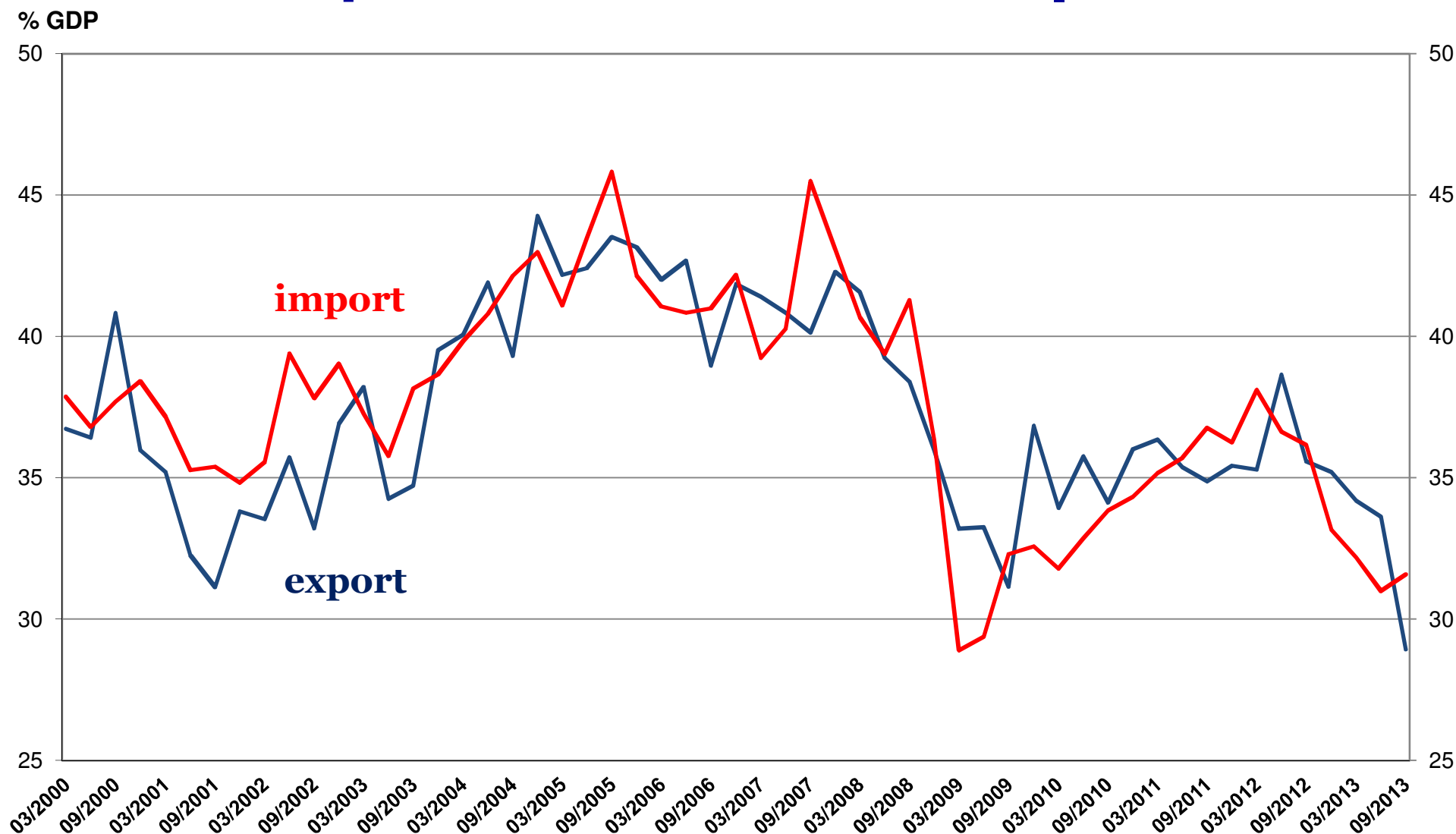
כל הנתונים והתחזיות על פי הגדרות התוצר החדשות. הגרעון ל-2014 הוא יעד הגרעון כפי שנקבע בתקציב.

מקור: בנק ישראל.

תקציב

- מדיניות פיסקלית מוצלחת החל מ-2003
- כישלון בניהול תקציב 2012/13 בעקבות גידול בהוצאות מעבר ליעד וירידה בהכנסות ממיסים (יעד הגרעון 2%)
- תקציב 2013 גדל ריאלית ב-7% יחסית ל-2012, יעד הגרעון 4.65%, בפועל כ-3.2%. חזרה לתוואי אמין כשהכנסות ממיסים על פי היעד וביטול העלאת מסי הכנסה
- תקציב 2014 יגדל בכ-1.1% יחסית ל-2013, יעד הגרעון 3%. הכנסות ממיסים והוצאות בתוואי מדיניות של יחס חוב תוצר קבוע
- שינוי משמעותי וחיובי ב-5 השנים האחרונות ביחס חוב לתוצר - תקבולי הגז והגדלת הרזרבות
- 2015 - התאמת הוצאות ובחינת שיעורי המס? רפורמות? ממשלה קטנה מדי?

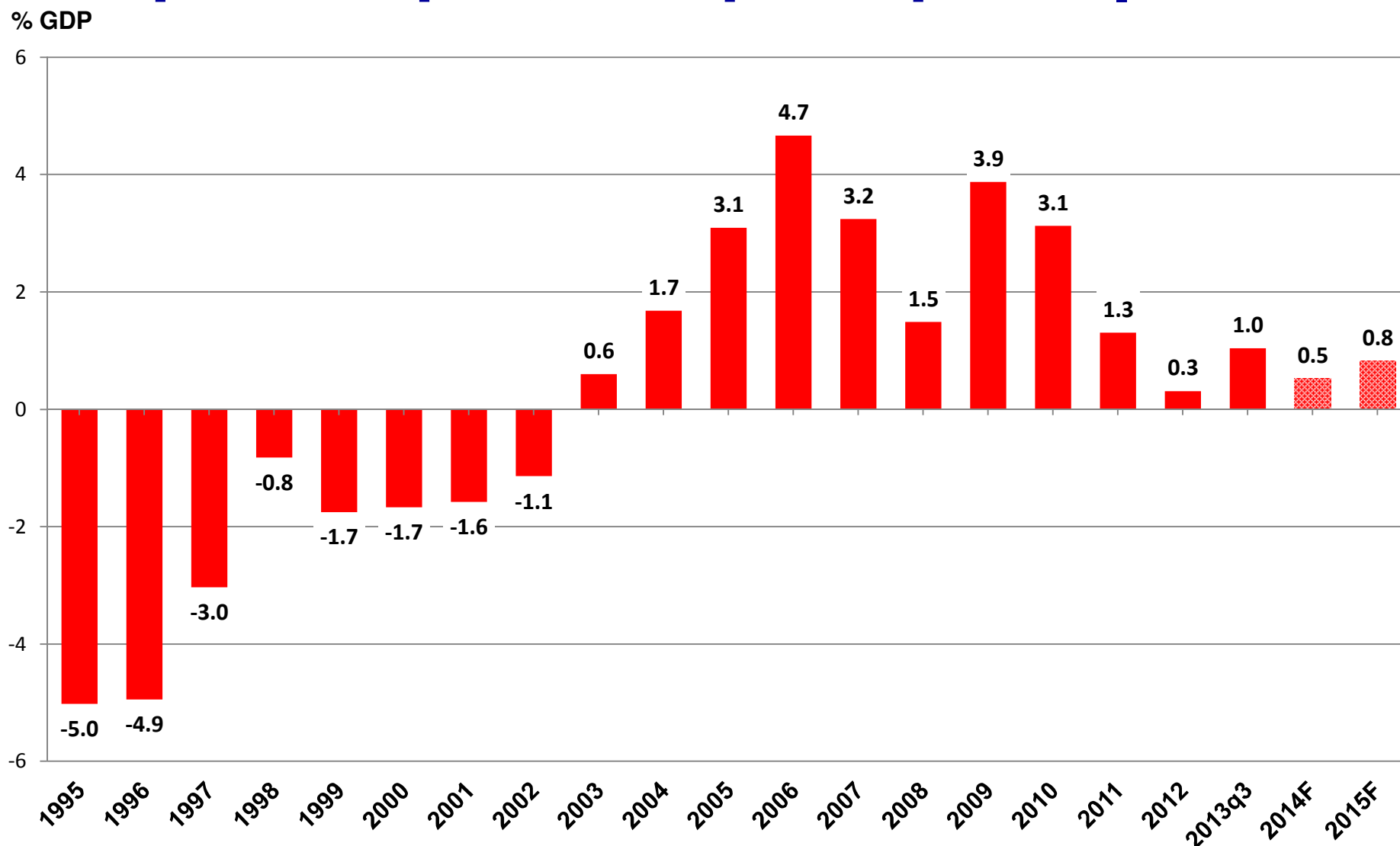
מאזן התשלומים: חזרה לעודף?

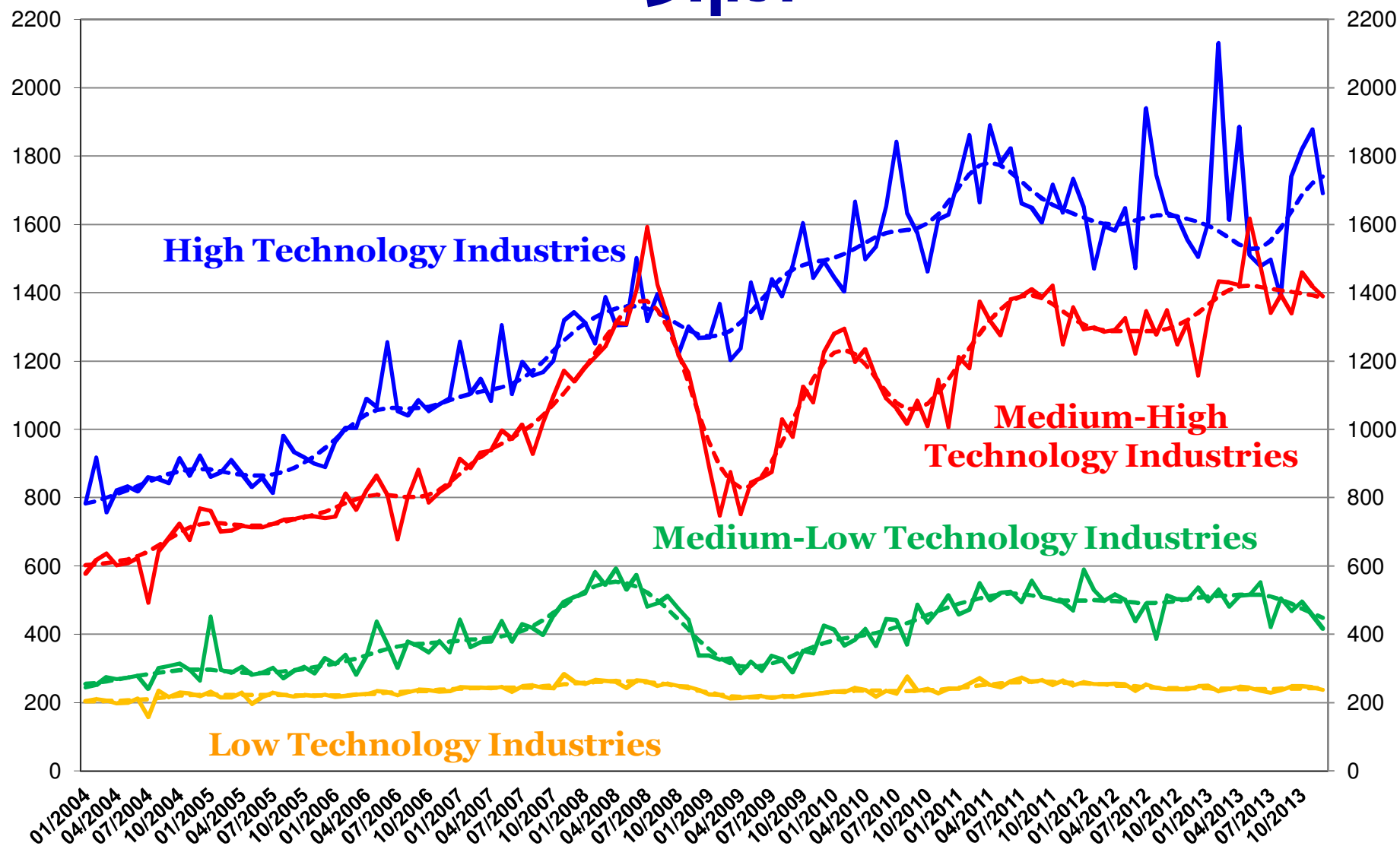
סה"כ סחורות ושירותים. מחושב מסדרות במחירים שוטפים.

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

החשבון השוטף: עודף גדל, לחץ על השקל

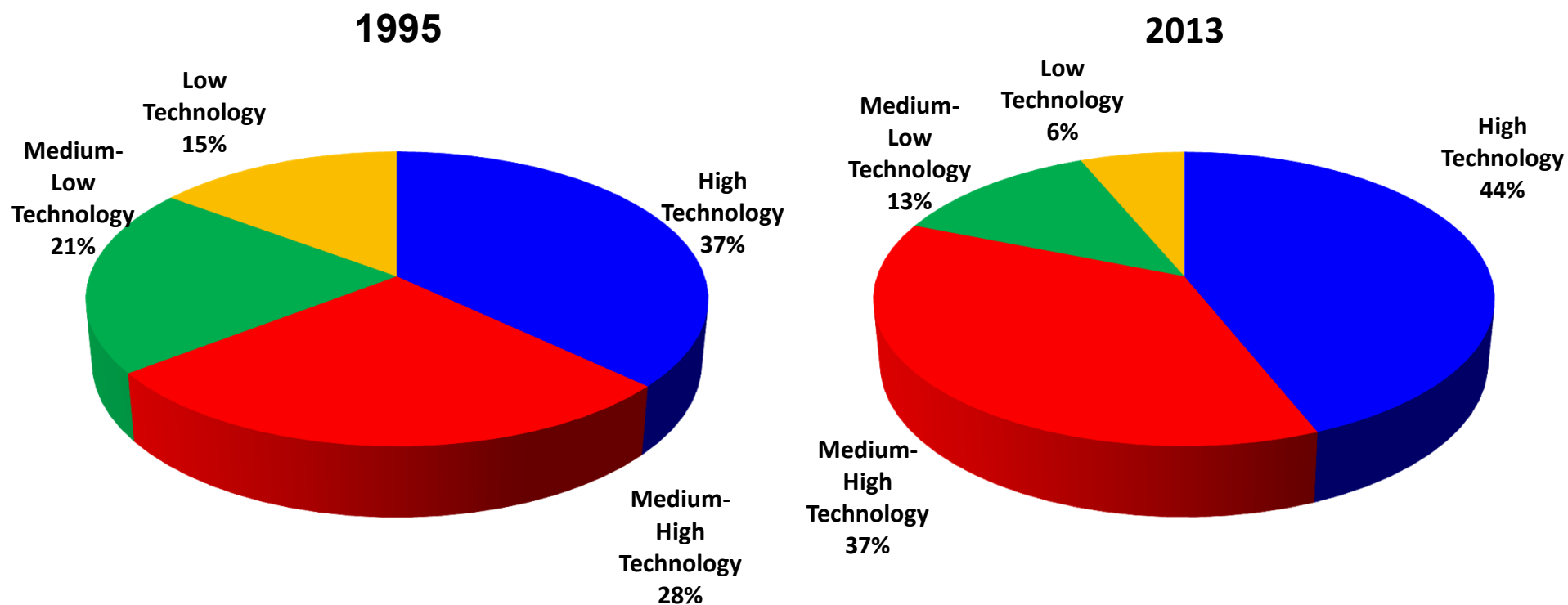
הייצוא על פי עוצמה טכנולוגית: "קטר הצמיחה תקוע"

נתונים חודשיים, מיליוני דולרים.

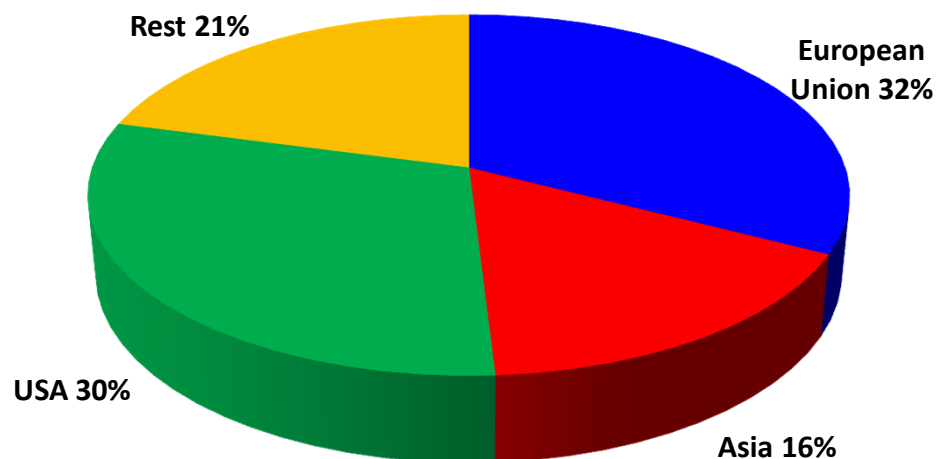
מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הייצוא התעשייתי לפי עצמה טכנולוגית: מעבר לייצוא היי-טק

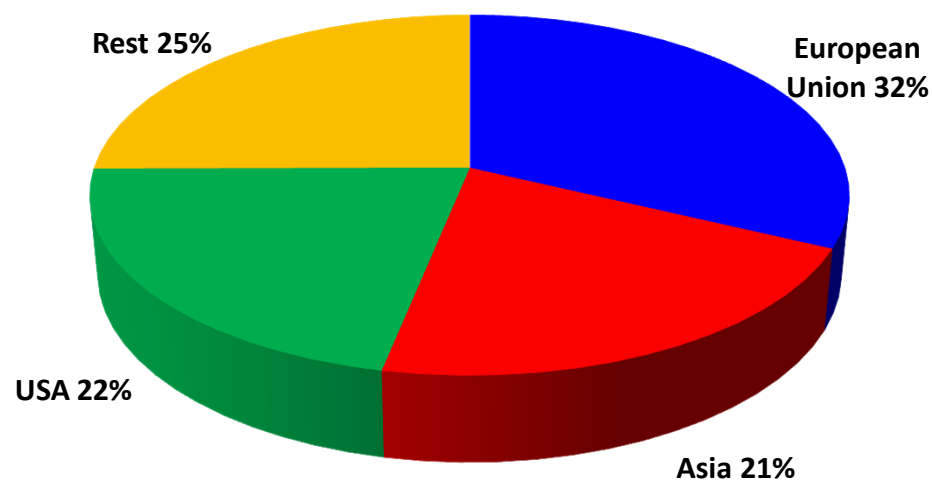

יעדי יצוא הסחורות (ללא יהלומים): מעבר ליצוא לאסיה

2000

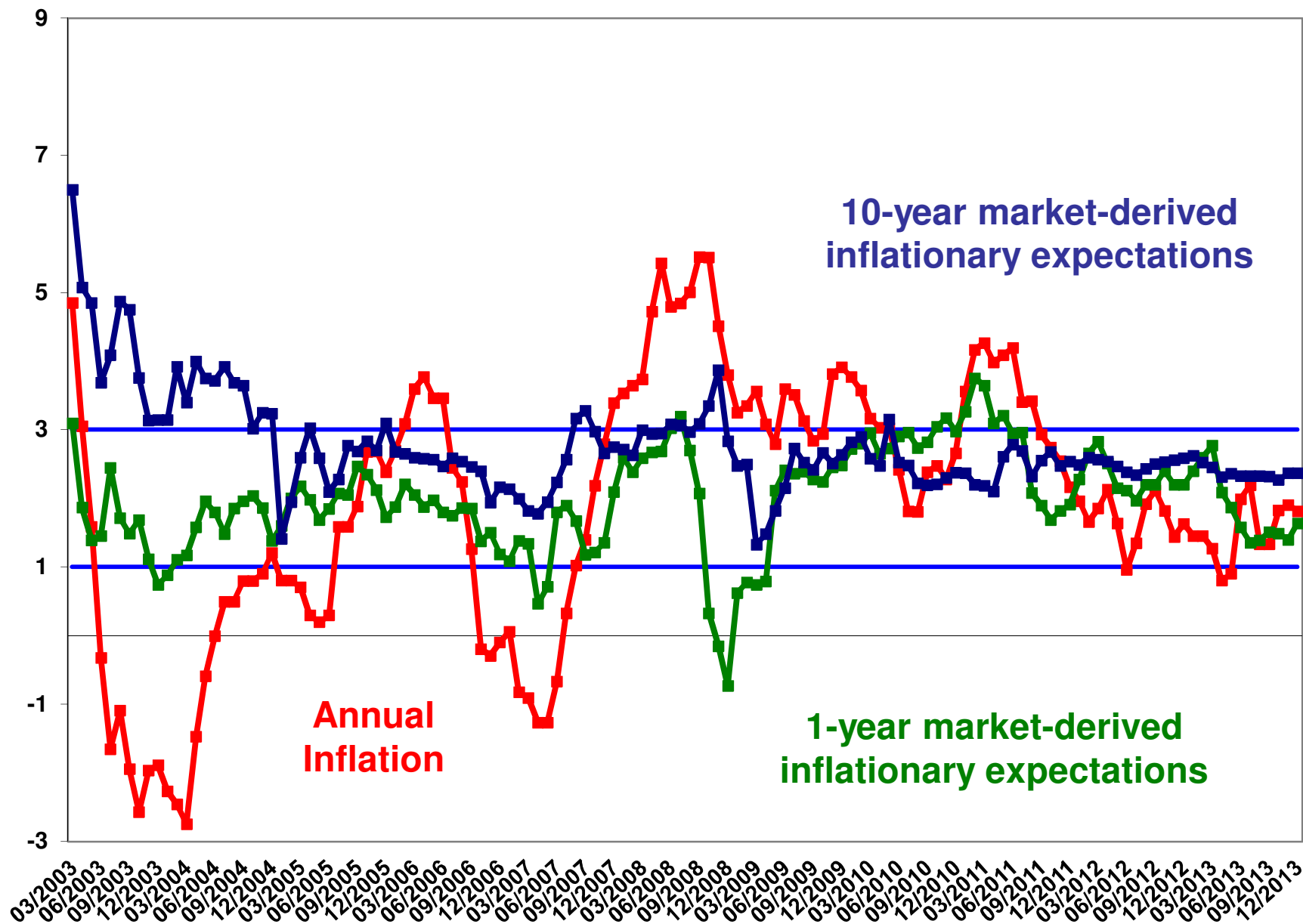
2013

מדיניות מוניטארית

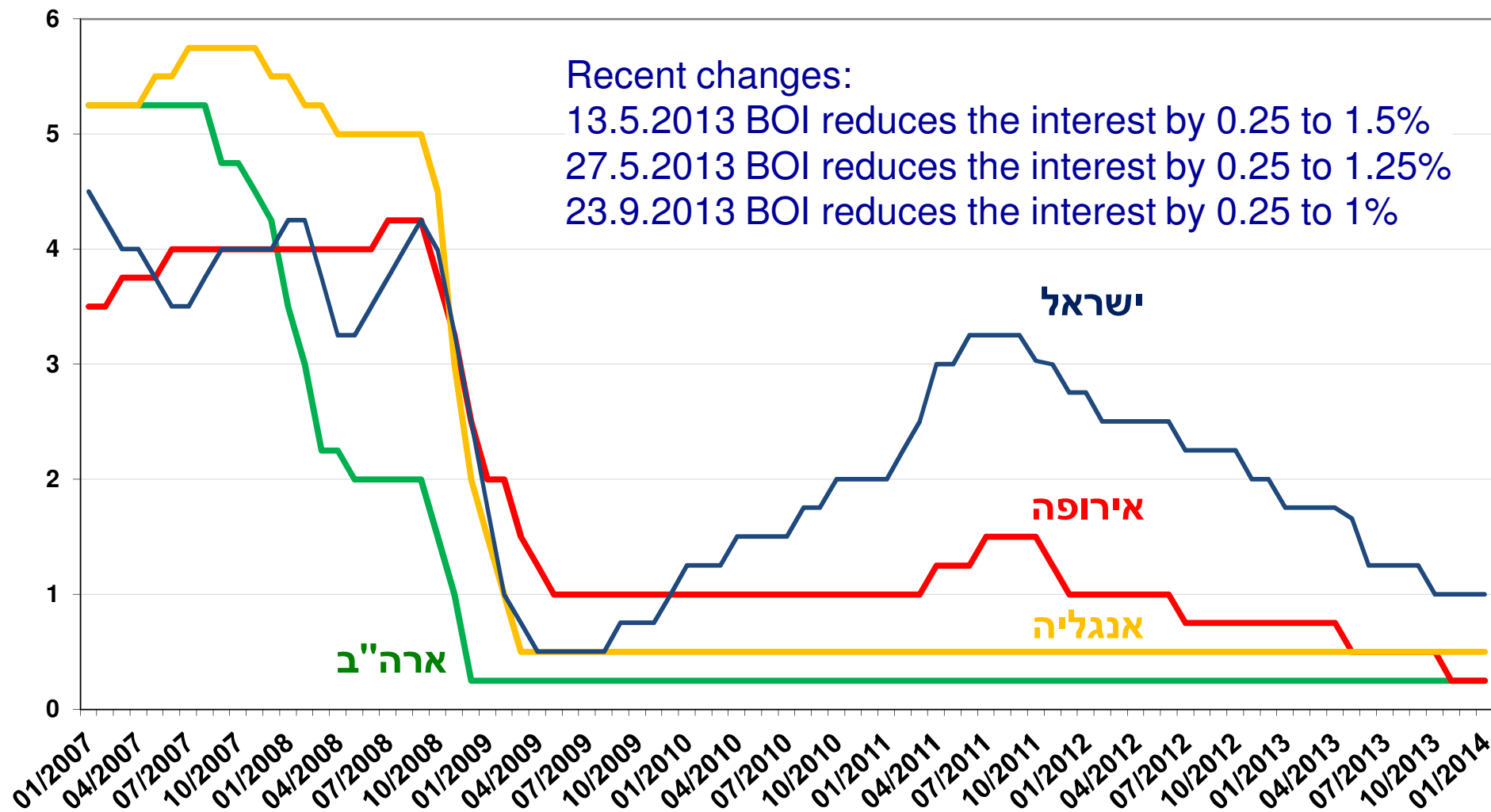
- **יעד מרכזי:** יציבות מחירים, אינפלציה של 1%-3%
- **יעד משני:** תמיכה בצמיחה ותעסוקה תחת מגבלת יעד האינפלציה
- **כלים:** ריבית והתערבות בשוק מט"ח - איך?
- **יעד נוסף:** יציבות פיננסית
- **כלים:** פעילות בשווקי ההון וצעדים "מאקרו-יציבותיים" (לדוגמא: מגבלות על התרחבות שוק הנדל"ן ומגבלות על קניות אג"ח ונגזרות מט"ח)

האינפלציה מתחת למרכז היעד

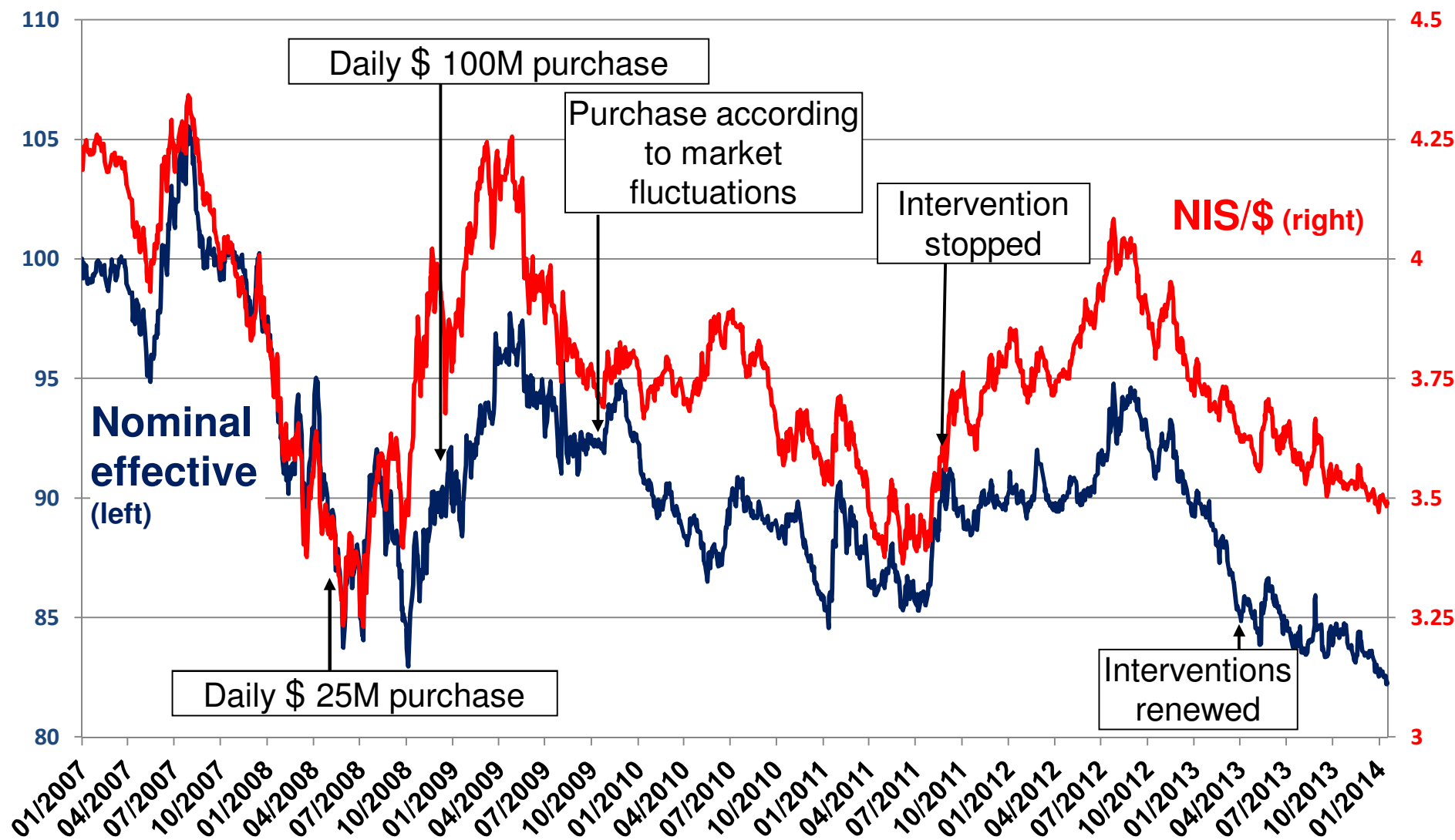

מדיניות ריבית: מרחיבה במערב - עד מתי? מעט

מרחיבה בישראל - עד מתי?

השקל חזק מדי - האם לקבוע שער מינימלי? התערבות בעת תנועות חריגות המשפיעות על המשק; צבירת יתרות; בטווח ארוך - הימנעות מהתערבות

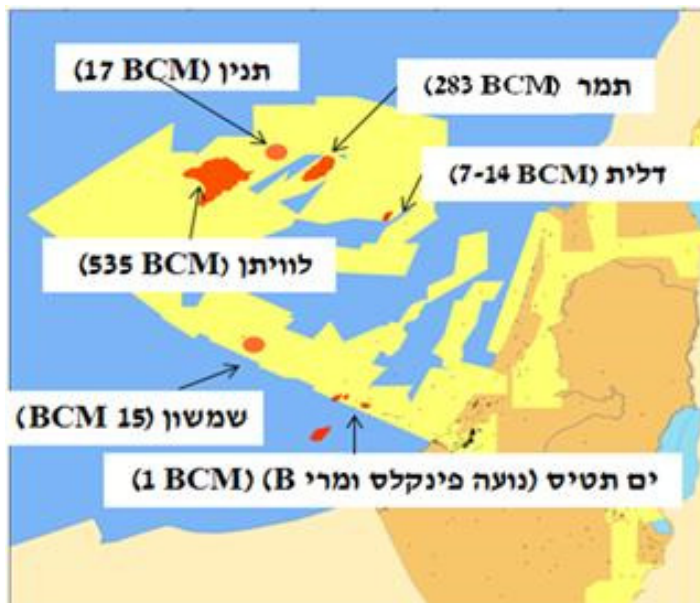
משק הגז הטבעי בישראל: מהפך כלכלי? האם ישראל היא מעצמת אנרגיה?

- מאגר תמר:

- גילוי ב-2009, תחילת הפקה באפריל 2013
- כ-283 BCM, הפקה אפשרית כ-11-8 BCM בשנה
- צפוי לספק את צרכי המשק בשני העשורים הבאים, ובפרט 50-80% מצרכי הגז בעשור הקרוב

- מאגר לווייתן:

- גילוי ב-2010
- כ-535 BCM, הפקה אפשרית לא ידועה
- צפוי לשמש בעיקר ליצוא - טורקיה?
- צינור נוסף לישראל

משק הגז הטבעי בישראל

- מעבר מהיר ומסיבי לשימוש בגז בייצור חשמל ובתעשייה
- יצירת פער מהותי בין מחירי התזקיקים למחירי הגז הטבעי בעולם:

- סולר גבוה פי 3.5, מזוט פי 2.25, גפ"מ פי 3

- תחזית ביקושים בישראל:

- BCM 7 ב-2013

- BCM 13 ב-2020

- BCM 500 בין 2013 ל-2040

- יצוא: על פי החלטת ממשלה מיוני 2013, ניתן לייצא עד 40% מהגז בכפוף לרישיונות ומכסות ותוך שמירה על עתודות לשימוש

מקומי

מקור: משרד האנרגיה והמים.

אתגרי המשק

- פיריון עבודה נמוך
- תעסוקה, עוני ואי שוויון (חרדים וערבים)
 - השקעה בהון אנושי יצרני
 - עידוד תעסוקה
- חינוך – מיומנויות לתעסוקה
 - האם גני ילדים 3-4 זו נקודת החולשה?
- סיכון גיאו-פוליטי; אירופה והשלום

תודה!